

Unha asociación de escritores galegos malograda

Salvador de Lorenzana

Formas de citación recomendadas

1 | Por referencia a esta publicación electrónica*

LORENZANA, SALVADOR DE (2011 [1983]). “Unha asociación de escritores galegos malograda”. *Escrita*: 1, 8. Reedición en *poesiagalega.org*. *Arquivo de poéticas contemporáneas na cultura*.

<<http://www.poesiagalega.org/arquivo/ficha/f/1374>>.

2 | Por referencia á publicación orixinal

LORENZANA, SALVADOR DE (1983). “Unha asociación de escritores galegos malograda”. *Escrita*: 1, 8.

* Edición dispoñíbel desde o 31 de outubro de 2011 a partir dalgunha das tres vías seguintes: 1) arquivo facilitado polo autor/a ou editor/a, 2) documento existente en repositorios institucionais de acceso público, 3) copia dixitalizada polo equipo de *poesiagalega.org* coas autorizacións pertinentes cando así o demanda a lexislación sobre dereitos de autor. En relación coa primeira alternativa, podería haber diferenzas, xurdidas xa durante o proceso de edición orixinal, entre este texto en pdf e o realmente publicado no seu día. O GAAP e o equipo do proxecto agradecen a colaboración de autores e editores.

Unha asociación de escritores galegos malograda

Por Salvador de Lorenzana

NOS anos trinta existía en Galicia unha actividade cultural viva ao servizo do país. Os homes da Xeneración «Nós» e os do «Seminario de Estudos Galegos» viñan realizando un labor de positiva eficacia nos eidos da creación, do ensaio e da pescuda, no que se conxugaban o alento europeísta e o afondamento nas raíces da nosa autoctonía.

Eran moitos os escritores que andaban a traballar no empeño de nos dignificar como pobo con personalidade diferenciada. Pero non existía un corpo aglutinador que sumase aos cultivadores das letras propias nunha entidade común. A idea de os integrar nunha asociación xurdiu a comezos do ano 1936. E foi así como o 30 de marzo dese ano fíxose unha asamblea pra constituír a «Asociación de escritores de Galicia».

O acto tivo lugar o 30 de marzo dese ano no salón de sesións do Axuntamento de Santiago. Presidiu a reunión o Alcalde Ánxel Casal, fundador da Editorial «Nós», na que se deran a coñecer moitas das principais figuras da literatura galega contemporánea. Asistiron, ou estiveron representados, todos os intelectuais galegos daquela hora. E mandaron adhesións os xornais de Galicia que entón se publicaban nas diferentes localidades do país.

Álvaro de las Casas, no nome da Comisión organizadora, deu conta do labor realizado pola mesma pra constituír a Asociación, que, en principio, había ser vencello de relación entre todos os escritores galegos. Fixo un pouco de historia, e lembrou que fora en Pontevedra, dez anos antes —con motivo do enterro de Lousada Diéguez— cando se falara por primeira vez da necesidade de crear a Asociación. Ésta había ter, entre outras finalidades —ademais dun fondo sentido de camaradería—, a de categorizar o labor do escritor; a de espaxear nas ideas e iniciativas da intelectualidade galega; a de estimular a venda do libro, e a de elevar, en xeneral, o nivel cultural da nosa terra.

Agradécéuselle ao Alcalde Ánxel Casal o cordial recibimento dispensado aos escritores alí reunidos, e propúxose que se fixese constar en acta un voto de gratitude pra o mesmo. Con maior motivo porque Casal, como editor benemérito que levara o pensamento galego aos centros culturais de todo o mundo, merecía dobremente o recoñecemento da asamblea.

Por ser un dos primeiros propulsores da Asociación, propúxose pra presidir o acto de constitución da mesma a Roberto Blanco Torres. Éste, en breves palabras, agradeceu a deferencia, e encareceu a importancia do acto: Pola necesidade de crear unha forte solidariedade entre os escritores galegos; e por mellor organizar a defensa na prensa e no libro dos intereses de Galicia.

Despois de se lér e discutir o proxecto de Regulamento, quedou constituída a Asociación. A seguido aprobáronse as seguintes propostas da ponencia:

Que o Concello compostelano, daccordo co Cabildo Catedral, conmemorasen o centenario a celebrar no seguinte ano, do nacemento do historiador López Ferreiro, trasladando as súas cinzas a Santo Domingo de Bonaval, onde repousan as de Rosalía e Brañas.

Dirixirse ao Axuntamento da Coruña pra que erixise un mausoleo que gardase os restos de Curros Enríquez, Eduardo Pondal, Vilar Ponte, Chané, e outros galegos ilustres.

Solicitar do Ministerio de Instrución Pública:

1.º A creación de cátedras de Lingua galega, con carácter obrigatorio, nos plans de estudos das nosas Escolas Normais, así como unha de Lingua e Literatura galegas na Facultade de Letras da Universidade de Santiago.

2.º Que os topónimos ou nomes de vilas, aldeas e cidades —de versión castellana difícil ou imposible— e, en xeneral, a nomenclatura xeográfica do país, señan nos mapas e documentos oficiais as de uso corrente e tradicional en Galicia.

3.º Constituír un Comité do Libro galego encarregado de organizar unha Exposición do mesmo.

Despois dun xantar no que se pronunciaron brindis por parte dalgúns dos asistentes, reanudáronse pola tarde as sesións da Asamblea. De remate quedou elexida a seguinte xunta directiva:

Presidente, Gonzalo López Abente. Segretario xeneral, Álvaro de las Casas. Segretario de actas, Francisco Fernández del Riego. Vocales, Roberto Blanco Torres, Xulio Sigüenza, Martínez Morás, Santos Bugallo, Iglesia Alvarino e Lustres Rivas.

A seguido foron elexidos os representantes da Asociación nas localidades importantes. Quedaron elexidos: En Madrid, Alfonso R. Castella. En Barcelona, María Luz Morales. En Buenos Aires, Eduardo Blanco Amor. En Ourense, Ramón Otero Pedrayo. En Pontevedra, «Roxerius». En Lugo, Ánxel Fole. Na Coruña, Plácido Castro. En Vigo, Xosé Posada Curros. En Santiago, Laureano Santiso Girón. No Ferrol, Ricardo Carballo Calero. En Vilagarcía, Lisardo Barreiro. En Tui, Ricardo Torres Quiroga. En Mondoñedo, Álvaro Cunqueiro. E na Estrada, Manuel García Barros.

Entre os acordos tomados figuraron os relativos aos homenaxes a Antón Vilar Ponte e a Ánxel Casal. Ao primeiro pola longa e teimuda labor que, ao longo de tantos anos, veu realizando na prensa en defensa dos valores galegos. Ao segundo, polo esforzo editorial que propiciou canle axeitado pra que os escritores novos e vellos desan a coñecer a súa obra.

A «Asociación de escritores de Galicia», xurdida baixo tan bos auspicios, comezou a traballar con entusiasmo nos eidos previstos. O programa de actividades contou coa colaboración de todos. Pero a súa vida foi efímera. Desde o primeiro momento fixo acto de presenza nunha chea de iniciativas que ían ter posterior desenrolo. Noustrante, cando a Asociación estaba en marcha pra cumprir os cobizosos obxetivos, produciuse a treboada da guerra civil. O grande esforzo unificador viuse truncado. Os dramáticos acontecementos destruíron o fermoso empeño, e moitos dos seus protagonistas pagaron coa morte a entrega a un xeneroso ideal.

Decorreron desde aquela máis de cuarenta e seis anos. Porén, o propósito que os escritores galegos do 36 aloumiñaban —inda que malogrado— marcou un fito na historia das nosas letras.